

Zuid-Holland

April 2021

Jaarlijks maakt de Rekenkamer inzichtelijk wat er met haar aanbevelingen is gedaan door de vier provincies. De aanbevelingen die wij twee volledige kalenderjaren geleden deden, zijn hiervoor doorgelicht.

Onze bevindingen over de wijze waarop de provincie zelf de opvolging van onze aanbevelingen monitort, hebben geleid tot een aanbeveling (zie pagina 2).

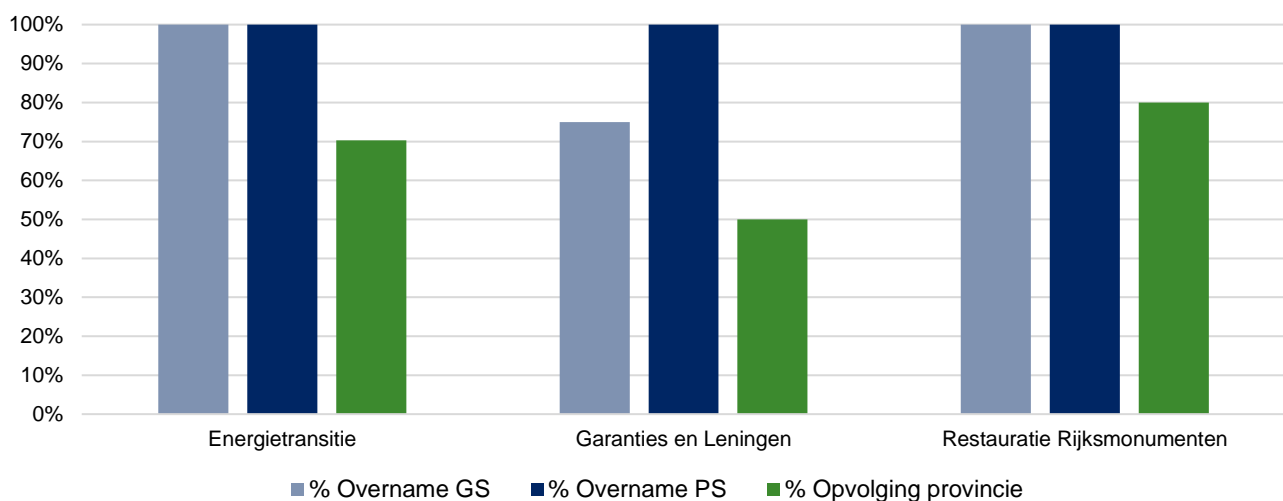
Onderzoeken 2018

- Energietransitie
- Garanties en Leningen
- Restauratie Rijksmonumenten

Hoe worden de aanbevelingen ter besluitvorming voorgelegd aan PS?

In de Statenvoorstellen zijn de aanbevelingen geherformuleerd als verzoeken aan GS. Voor zover dit niet in de aanbevelingen wordt aangegeven, wordt in het Statenvoorstel als extra besispunt een verzoek aan GS opgenomen om (na 1 jaar) te rapporteren over de voortgang en de resultaten van de opvolging van de aanbevelingen. Opvallend is dat in 2018 alle rapporten (heel) laat na publicatie zijn behandeld. Gemiddeld werd een rekenkamerrapport in de Randstadprovincies binnen 63 dagen behandeld in PS, maar in Zuid-Holland werd Energietransitie twee jaar na publicatie (na 649 dagen), Garanties en Leningen na 98 dagen en Restauratie Rijksmonumenten na 128 dagen behandeld.

Overname en opvolging aanbevelingen per onderzoek

Opvallendheden per onderzoek

Energietransitie. Een deel van de aanbevelingen (2 t/m 9) was expliciet aan GS gericht. In hun besluit hebben PS ook deze aanbevelingen overgenomen en deze als verzoeken aan GS meegegeven. Veel van deze aanbevelingen hadden betrekking op de afstemming van het Energietransitiebeleid tussen de provincies, bijvoorbeeld om dezelfde terminologie te gebruiken. De Rekenkamer heeft daarom de opvolging van deze aanbevelingen voor alle vier de Randstadprovincies gelijk gescoord. In IPO-verband worden verschillende zaken opgepakt, maar deze zijn nog niet volledig doorgevoerd. Er zijn geen interprovinciale afspraken gemaakt over het labelen van middelen voor energietransitie. Van de aanbevelingen die aan PS waren gericht (1a t/m d en 10) zijn er drie helemaal uitgevoerd.

Garanties en Leningen. Hoewel GS in hun bestuurlijke reactie op het rapport uit 2018 terughoudend zijn ten aanzien van de aanbeveling om een integraal overzicht van lopende revolverende fondsen toe te voegen aan de p&c cyclus, besluiten PS daar wel toe. In haar wederhoorreactie op deze rapportage geeft de provincie aan in de paragraaf verbonden partijen in de

Jaarrekening 2020 de informatie over revolverende fondsen aan te zullen vullen met per fonds de entiteit, looptijd, omvang en aandeel van de provincie. Ook geeft de provincie aan voornemens te zijn het nee, tenzij beleid te schrappen, waardoor naar verwachting de totale hoogte van de uitstaande leningen en garanties in de toekomst zal stijgen. Aanvullend specifiek beleid voor garanties en leningen naast het huidige subsidiebeleid zal dit jaar worden vastgesteld. Daarnaast zijn reeds stappen gezet door de financiële verordening aan te passen en door te participeren in het project financieren in netwerken, waarbij gewerkt wordt aan een afwegingskader voor de inzet van verschillende financiële instrumenten.

Restauratie Rijksmonumenten. De provincie heeft aan vrijwel alle aanbevelingen een passend vervolg gegeven. Alleen aanbeveling 4, om informatie over de staat van het onderhoud te delen met gemeenten, is nog niet opgevolgd. In haar wederhoorreactie geeft de provincie aan voornemens te zijn om opnieuw te bekijken in hoeverre binnen de kaders van de wet- en regelgeving gegevens mogen worden gedeeld die gemeenten nodig hebben voor het uitoefenen van hun toezichthoudende taak. Daarbij gelden dan wel de uitgangspunten van de AVG voor wat betreft doel, grondslag en data-minimalisatie.

Hoe monitort de provincie de mate waarin de rekenkamer-aanbevelingen worden opgevolgd?

In de provincie Zuid-Holland wordt aan elk Statenvoorstel waarmee over de aanbevelingen van de rekenkamer besloten wordt, een beslispunt toegevoegd dat GS opdraagt om na een jaar aan PS te rapporteren over de bereikte voortgang en de geboekte resultaten met betrekking tot de aanbevelingen. De griffie plaatst dit op de lange termijnplanning van de Statencommissies. Tijdens de informatieverzameling voor deze rapportage is gebleken dat PS niet na een jaar zijn geïnformeerd over de opvolging van de aanbevelingen in de rapporten Energietransitie en Garanties en Leningen.

Aanbeveling:

Monitor de opvolging van alle aanbevelingen van de Rekenkamer. Informeer PS over de uitkomsten daarvan, conform het verzoek van PS aan GS in de Statenvoorstellen ter besluitvorming over de aanbevelingen in de rekenkamerrapporten.

Overname en opvolging per aanbeveling

	Overname GS	Overname PS	Opvolging Provincie
Energietransitie			
Aanbevelingen aan PS:			
1. Toekomstige energieprogramma's zullen nog meer een gezamenlijk programma met andere partijen worden dan nu het geval is. Dit heeft gevolgen voor de rol van PS. Daarom geven we PS de volgende aanbevelingen mee:			
a. Geef invulling aan uw kaderstellende rol door ambities te formuleren voor zowel korte als lange termijn, met ruimte voor de inbreng van partners in het totstandkomingsproces van deze ambities.		●	◐
b. Geef ruimte aan partners in het netwerk voor de uitvoering; als gevolg van de dynamiek zijn niet alle opties/mogelijkheden op voorhand te voorspellen.		●	●
c. Verzeker u, naast de verantwoordingsinformatie die u van GS ontvangt, via procesinformatie dat het proces goed verloopt.		●	●
d. Pak uw rol als ambassadeur door betrokken te zijn in het gezamenlijke proces.		●	●

10. Verzoek GS om u over 1 jaar te informeren over de stand van zaken ten aanzien van de aanbevelingen uit dit rapport.		●	-
Aanbevelingen aan GS:			
2. Bepaal de weg richting einddoel en stel tussendoelen op. Dat zorgt ervoor dat de opgave concreet en behapbaar wordt.	●	●	●
3. Reken door wat het ingezette instrumentarium oplevert aan energiebesparing, productie van hernieuwbare energie en CO ₂ -reductie en/of betrek expert judgement bij aanvang van het (nieuwe) energietransitie programma.	●	●	●
4. Stuur zowel op provinciaal niveau als voor de regio's in de Regionale Energiestrategieën aan op:			
a. het zoveel mogelijk hanteren van dezelfde terminologie als het gaat om het formuleren van de ambities ten aanzien van energietransitie. Aansluitend bij Europese en landelijke afspraken gaat het om:	●	●	●
• Opwekking hernieuwbare energie (in PJ en als % van het finale gebruik)			
• Energiebesparing (in PJ en als % van het finale gebruik)			
• CO ₂ -reductie (in tonnen)			
b. het gebruik van vergelijkbare eenheden en referentie jaren in de te formuleren ambities	●	●	●
c. gelijke ijkmomenten in de periode tussen 2020 en 2050, bijvoorbeeld elke 5 jaar	●	●	●
d. pak dit zoveel mogelijk in IPO-verband op	●	●	●
5. Maak gebruik van de landelijke Klimaatmonitor voor het in beeld brengen van effecten en voorzie PS daarnaast van informatie waaruit de inzet van de provincie en de resultaten daarvan blijkt.	●	●	●
6. Sluit met de indicator CO ₂ -uitstoot zoals opgenomen op waarstaatjeprovincie.nl (en de landelijke klimaatmonitor) aan op de in het BBV opgenomen indicatoren.	●	●	●
7. Stel via het IPO aan BZK voor om twee indicatoren toe te voegen aan de indicatoren die alle provincies gebruiken voor het thema energietransitie, te weten:			
a. Omvang van finale energiegebruik in TJ en als percentage ten opzichte van het energiegebruik in 1990	●	●	●
b. Omvang van hernieuwbare energie als percentage van het finale energiegebruik			
8. Maak interprovinciaal afspraken over het labelen van middelen voor energietransitie, zodat inzichtelijk kan worden gemaakt welke financiële impuls provincies geven aan de energietransitie.	●	●	-
9. Zet in op een gezamenlijke leeragenda door middel van interprovinciale evaluaties van instrumenten. Zo ontstaat inzicht in de faal- en succesfactoren van provinciale instrumenten voor de energietransitie.	●	●	●

Mate waarin overgenomen of opgevolgd:

● volledig

◐ deels

- niet

A amendement

Overname GS
Overname PS
Opvolging Provincie

Garanties en Leningen			
1. Stel nader beleid op ten aanzien van garanties en leningen, bij voorkeur ondersteund met een afwegingskader voor de inzet van verschillende mogelijke financiële instrumenten, zoals garanties en leningen, maar ook revolverende fondsen, subsidies, deelnemingen en cofinanciering.			
2. Vraag GS een integraal overzicht van de lopende revolverende fondsen op te nemen in de eigen p&c cyclus van de provincie, waarbij per fonds in ieder geval is weergegeven; de entiteit, looptijd, omvang, aandeel van de provincie en mate van revolverendheid. Idealiter wordt tevens inzicht gegeven in de mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd.			
TOEGEVOEGD AAN STATENVOORSTEL: Dat PS over een jaar geïnformeerd worden door GS over de voortgang en de resultaten van de opvolging van de aanbevelingen.			

Mate waarin overgenomen of opgevolgd: ● volledig ◐ deels - niet A amendement

Overname GS
Overname PS
Opvolging Provincie

Restauratie Rijksmonumenten			
1. Vraag GS om de bruikbaarheid van de provinciale Erfgoedmonitor verder te verbeteren op de geconstateerde kanttekeningen, zodat inzicht kan worden gekregen in de ontwikkeling van de restauratieopgave.			
2. Vraag GS om periodiek (bijvoorbeeld eens in de vier jaar) de kosten van de restauratieopgave voor u inzichtelijk te maken.			
3. Vraag GS om te rapporteren over het behalen van alle beoogde resultaten van de subsidieregeling.			
4. Vraag GS om gegevens over de bouwkundige staat van rijksmonumenten, binnen de kaders van wet- en regelgeving, beschikbaar te stellen aan de gemeenten waarin de rijksmonumenten gelegen zijn, ten behoeve van het toezien op de instandhoudingsplicht.			
5. Vraag GS om na te gaan op welke punten uit de vergelijking met de andere Randstadprovincies geleerd kan worden.			
TOEGEVOEGD AAN STATENVOORSTEL: Dat PS wordt geïnformeerd over de voortgang en de resultaten van de opvolging van de aanbevelingen.			

Mate waarin overgenomen of opgevolgd: ● volledig ◐ deels - niet A amendement

Tot slot:

Aan deze opvolgingsrapportage ligt een beknopte analyse ten grondslag. De analyse is gebaseerd op uitsluitend schriftelijke bronnen die door de provincie desgevraagd zijn aangeleverd. Een eventueel toekomstig doorwerkingsonderzoek zal een intensievere aanpak kennen, waardoor mogelijk nieuwe, aanvullende constateringën gedaan kunnen worden.

Reactie Provincie Zuid-Holland

Randstedelijke Rekenkamer
T.a.v. mw.dr.ir. A. Hoenderdos-Metselaar
Teleportboulevard 110
1043 EJ AMSTERDAM

Gedeputeerde Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 80602
2508 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2021-773510226
DOS-2020-0007735

Uw kenmerk
2021/AH/030

Bijlagen
geen

Onderwerp
Wederhoor rapportage opvolging aanbevelingen

Geachte mevrouw Hoenderdos,

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van de uitkomsten van het onderzoek naar de opvolging van uw aanbevelingen. Uw concept-rapport geeft ons aanleiding tot de volgende reactie.

Inzake het onderzoek *Energietransitie* kunnen wij u informeren dat wij de aanbevelingen hebben overgenomen en ze met inachtneming van de rol van Provinciale Staten (PS) tot uitvoering brengen.

Dat blijkt onder andere uit het inmiddels vastgestelde Uitvoeringsprogramma Energietransitie (april 2020). Zowel voor de emissiereductie in de gebouwde omgeving en elektriciteitsproductie op land (Regionale Energie Strategieën, RES), voor de emissiereductie bij mobiliteit (Regionale Agenda Laadinfrastructuur, OV-concessies), de emissiereductie bij de landbouw en landgebruik (bijvoorbeeld via de veenweidestrategieën, het energieakkoord Greenport West-Holland) en emissiereductie voor de industrie (De systeemstudie energie-infrastructuur, de Cluster Energie Strategie) zijn samenwerkingsconstructies van kracht waarin aan plannen wordt gewerkt.

PS hebben inmiddels een werkgroep RES gevormd, aan de hand waarvan ze de activiteiten in de 7 RES'en in Zuid-Holland volgen, bespreken en delen met de collega's ter voorbereiding op de komende besluitvorming. Statenleden worden op regelmatige basis uitgenodigd deel te nemen aan processen in de regio's met andere partijen. Ook worden overzichten van de RES-opgave op provinciaal niveau gepresenteerd en besproken. Hiermee worden de elementen genoemd in aanbeveling 1 op pagina 2 van uw conceptrapportage ten uitvoer gebracht.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2595 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
50, 385 en 386 stoppen
direct bij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het ten minuten lopen.
De parkeermogelijkheden voor
auto's is beperkt.

PS worden elk jaar via de zogenaamde Meterstand uitgebreid en via de reguliere planning en control rapportages geïnformeerd over de stand van zaken. Daarnaast worden er regelmatig technische sessies georganiseerd voor PS om geïnformeerd te worden over diverse onderwerpen (bv over kernenergie, biomassa, landschap & energie) aangaande deze opgave.

Sturing op de opgave vindt op diverse schaalniveaus plaats, zowel op regionaal (RES) en provinciaal niveau als nationaal (Sturing en aanlevering gegevens in IPO-verband op zaken aangaande het klimaatakkoord, interbestuurlijk overleg tussen de diverse overheden) en op Europees niveau via inbreng in het comité van de regio's en lobby vanuit het IPO. Rapportages van de provincie met de betrekking tot deze opgave zijn vindbaar op de Staat van Zuid-Holland en via diverse webpagina's.

Ten slotte zijn in IPO-verband werkgroepen/kenniskringen georganiseerd met betrekking tot zon, wind, warmte en datamanagement, en is er zeer regelmatig overleg in diverse ambtelijke en bestuurlijke IPO-gremia, zodat geleerd kan worden van elkaar.

Inzake het onderzoek *Restauratie rijksmonumenten* constateren wij met voldoening dat aan vrijwel alle aanbevelingen een passend vervolg is gegeven.

Wij zijn voornemens om opnieuw te bekijken in hoeverre binnen de kaders van de wet- en regelgeving gegevens mogen worden gedeeld die gemeenten nodig hebben voor het uitvoeren van hun toezichhoudende taak. Daarbij gelden dan wel de uitgangspunten van de AVG voor wat betreft doel, grondslag en data-minimalisatie.

Inzake het onderzoek *Garanties en leningen* stellen wij vast dat op dit moment nog geen extra beleid is opgesteld ten aanzien van leningen en garanties en worden dezelfde procedures gevolgd als bij reguliere subsidies. Mede door het nee tenzij beleid is de absolute hoogte van de uitstaande leningen en garanties nog beperkt ten opzichte van het totale begrotingstotaal. Ons voornemen is om dit nee tenzij beleid te schrappen. Hierdoor zal zeer waarschijnlijk de totale hoogte van de uitstaande leningen en garanties in de toekomst stijgen en daarvoor was, gezien de financiële positie van de provincie Zuid-Holland, aanvullende kaderstelling nodig in de financiële verordening.

De financiële verordening van de provincie Zuid-Holland is eind december 2020 aangepast, hierin is een nieuw hoofdstuk schuldbeheersing opgenomen. Deze nieuwe kaderstelling is tot stand gekomen na diverse sessies met een werkgroep van PS-leden. Met deze kaderstelling worden via de kadernota specifieke signaleringswaarden opgenomen voor o.a. schulden en garant- en borgstellingen. Aanvullend specifiek beleid voor garanties en leningen naast het huidige subsidiebeleid zal dit jaar worden vastgesteld.

De, in de tweede aanbeveling, genoemde informatie over revolverende fondsen, werden gedeeltelijk al in de paragraaf verbonden partijen van de P&C producten verantwoord. Met ingang van de provinciale jaarrekening 2020 zal deze informatie aan de hand van de aanbeveling verder worden aangevuld.

Op dit moment valt er nog weinig te zeggen over de mate van revolverendheid. Uit het evaluatieonderzoek naar de energiefondsen blijkt ook dat de fondsen nog "te jong" zijn om een waarde te geven aan de mate van revolverendheid. In hetzelfde evaluatieonderzoek wordt ook geconstateerd dat ENERGIIQ doelmatig is omschreven, dat voor WPF hierover weinig valt te zeggen, maar dat er "goed werk" wordt verricht in het speelveld. Voor een verdere inbedding van de mate van revolverendheid en realisatie van beoogde doelen in de P&C producten, zijn we momenteel aan het kijken hoe binnen de provincie de governance is ingericht, welke best practices er zijn en waar verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. H.M.M. Koek

voorzitter,

drs. J. Smit

| Nawoord Rekenkamer |

In haar reactie op de rapportage Opvolging aanbevelingen 2021 geeft het college van GS een toelichting op de drie rekenkamerrapporten uit 2018. Voor het rapport Energietransitie is tevens aangegeven hoe de destijds aan PS gerichte aanbevelingen zijn opgevolgd. Deze informatie en de overige toelichting is (voor zover relevant) verwerkt in de rapportage.

| Colofon |

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110

1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Volg ons op twitter via: [@rekenrandstad](https://twitter.com/rekenrandstad)